

(15), *horke* Jylland o. 1880 (15a), *hornstak* S og ØFyn, Tåsinge, Ærø (15), *hornstjele* SFyn, *pik* Munkebo, *stiksild* Bøjden SFyn (15), *smutsild* Amager (15), *pigsild* N og MSjælland (19), *pind-sild* Omø, Agersø (20), *pigstikke*, -*stiling* SSjælland (15), *pindstak* (pijnstagga) og *pindstage* Bornholm (21), sidste navn også til magert menneske.

Hundestjekongen 1838ff (22), hannen er i legetiden rød på bugen og under hovedet; i Skovshoved skelnede børn o. 1900 mellem den røde hundestjekonge og lysegrå *hundestjledronning* = hunnen (23).

Færøerne: *kombikk(i)*, *kurv*, *horngeir*, *horngeili*, *hvassil*; talemåde: han er som en horngeili = meget tynd (24); Grønland: *kakilisak*.

LITTERATUR: (1) 434 2,297; (2) 659 8,678; 626 162,380; (3) 156 4,186; (4) 659 8,678; 56c 44 (Harboøre o. 1900); 874b 135; (5) 804 1,102; (6) 363 2.2,1070; (6a) 434 4,94; (6b) 388; 159 11,1902, 286; 430 567; (7) 434 4,159; (8) 582 47; (9) 388 (1945); (10) 212c 1,681; 202c 2,61,64; (11) 202d 2,131; (12) 865 2,376; 388 (Kerteminde 1938); (13) 874b 135; (14) 856 145; (15) 388; (15a) 604 3. rk. 12,1879-80,72; (16) 524 11,1923,131; (17) 3 52; 203 139; (18) 212c 2,855 (Malt); (19) 388; 234 1920,94; (20) 265 218; (21) 203 139,252; (23) 599 28439; (24) 393 169.

FISKERI, ANVENDELSE M.M.

Bruges som ande- og svinefoder (1802; 1). »*Hundstager* er, når ingen anden agn kan fås, meget søgt og fanges til sent hen på vinteren i stor mængde i rejeruser eller i rejehov og sælges i dette øjemed« (Tårbæk o. 1875; 2). Den anvendes meget som levende agn på torske- og ålekroge (3), i Munkebo dækkede man hundestjelerne lagvis med sand, så de lagde piggene (4).

Hvor de oprådte i millionvis gav de fiskeriet store tab ved at ødelægge rejefangsten og fiskeyngelen (især af gedde og aborre). 1838 skrives, at hundestjelen er blevet anvendt til tranuvinding, resterne er en fortræffelig gødning (5), og 1909 bekostede Dansk Fiskeriforening to medlemmers rejse til Pillau i Østpreussen for at studere hundestjelerens udnyttelse til fabrikation af gødning, tran og navnlig fiskemel (husdyrfoder) (5a). Under anden verdenskrig blev i destruktionsanstalter produceret olie af hundestjeler, især anvendt til oliefarver. Fiskeriet begyndte efteråret 1941 i Odense fjord, siden blev fisket hundestjeler bl.a. i Præstø fjord, ved Kalvebod Strand og syd for Sjælland, i Odense fjord kunne fanges indtil 200 t pr. måned (6).

Når dykkeren ser årets første hundestjele er det forår; den kommer ikke op fra havbunden før vejret definitivt har ændret sig (7). Tager man en hundestjele bliver det regnvejr (Grønland; 8).

Små hundestjeler trak sig ind under græsset [omkring skovdam] som mennesker, der beskedent skjuler sig bag gardiner *A. C. Andersen* (9).

Johs. Kirkegaard, Hundestjeler (10).

LITTERATUR: (1) 418 359; (2) 635 1,308; (3) 472b 1,187 (Mors); 816 17,1949,112f (Holmsl. kl.); 858 50; 894 14,1944,6; 662 1,114; 218 2,183; (4) 388; (5) 472b 1,187; (5a) 759 38-42; (6) 218 1, 581; (7) 910 48; (8) 547 32; (9) 9 175; (10) 443 7.

Tangsnarre, *Sponachia spinachia*

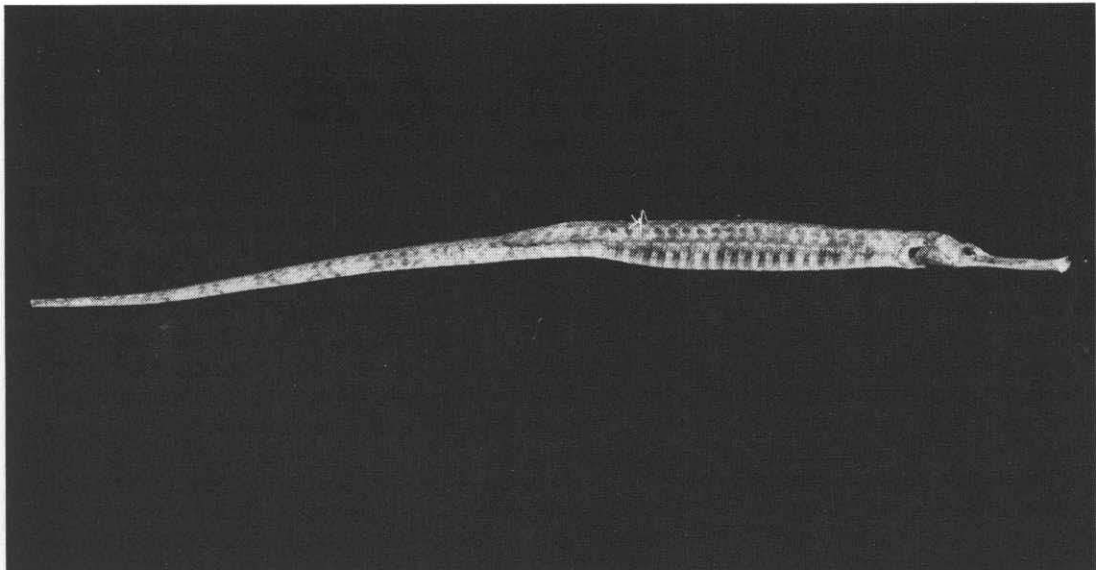

10-20 cm lang hundestjele med spids snude, meget tynd hale, høj vifteformet halefinne og 14-17 frie pigstråler på ryggen. Meget alm. i tangen på lavt vand, navnlig i Øresund og bælteerne. – Danmarks Dyreverden 5, 46f.

Tangsnarre 1763ff (1), *snare* Hals ved Limfjorden (2), *snærrer* Tårnborg ved Korsør (3), efterleddet måske af snare 'sammenslyngede hår' og hentyder da til redebygningen.

Tangsneppe Læsø (4), V og ØFyn, SLangeland, Nysted (3), *tanggøve* Helnæs VFyn, Horne SFyn (3), *tanggedde* SFyn, Svinø (3), *tangsnapper* Ulbølle SFyn (3), *tangsmutte(r)* Isefjorden, Odsherred (5), *tangsnadder* Holbæk og *tangsnært* Skelshør (3), *tangsnegl* 1853ff, Stevns, SSjælland (6). *Snav(e)gedde* o. 1700ff; Ærø, Tunø, Øresund, NSjælland (7), den snaver (roder) i havbunden jf. *snadregedde* (snadregjæt) Tårbæk o. 1875 (8), *snageged(de)* Sjællands nordkyst (9), *snadreged* Holbæk og *snarreged* Føns SFyn (9), *snarreged* N og SSjælland (9), *snerteged* Roskildeegnen (9), *snappedde* (snappgøjte) Fyn (10).

Vejrfisk 1838ff, Kolding fjord, Limfjorden, Langeland, Vejlsø SSjælland, VLolland (11), *vindfisk* Hov og *vindviser* Revsøre ØFyn (9), *vejrnsnepe* Torv og Kærum VFyn og *vejrhaner* Holbæk (9), *stormfisk* SSjælland o. 1880 (12). Fisken blev tørret og hængt vandret i en tynd tråd fra loftet, snu-

Tørret tangsnare, der har hængt under loftet som vejrfish. Den tynde tråd ses endnu tydeligt i fiskens krop. Foto: Nationalmuseet.

den pegede mod den kommende vindretning, og når det trak op til regn begyndte fisken at dreje rundt (13), navnene tilkommer dog snarere den endnu tyndere tangnål s. 250.

Smørbutting Middelfart 1838 (14), *smørfisk* Erritsø o. 1900 (15), *smørstang* Fyn (16), *smørstak* Svendborg (9) skyldes vel fiskens gullige eller fedtede hud jf. *guldfisk* Jyllinge (9) sml. kutling s. 274.

Næbbis Århus og *næggedde* Christiansø (17). *Vissenpibe* Hindsholm, Kerteminde (18) sml. *hvæssing* o. 1840 om lang grå fisk fanget ved Kerteminde (19); *havhest* Lindelse Langeland, Nysted (9), *pindskrædder* Hornbæk og *snærelse* Dråby (9), *snærteged* Skuldelev og *pibekradser* Bogø ved Møn (9).

Tangsnarre bruges i det nordlige Sjælland som agn for ål (9).

LITTERATUR: (1) 693b 1,651; (2) 202c 4,16; (3) 388; (4) 202d 2,309; (5) 159 1905,295; 388 (Egebjerg s.); (6) 472b 3,675 (Kbh.); 388 (Holtug, Karrebæk, Bisserup); (7) 434 5,20; 472b 1,194,593; 388; (8) 635 1,309; (9) 388; (10) 168 4,95; 255 7, 1934,63; (11) 472b 1,194,593; 903 8,204; 388; (12) 212g 51457; (13) 472b 1,194,593; 375d 2,65; (14) 472b 1,194,593; (15) 599 25448/11; (16) 659 20,965; (17) 472b 1,194,593; 756 11,1921,881; (18) 388; 910d 259; (19) 472b 2,319.

Flynderfisk, *Heterosomata*

Flynder, mareflynder, skulder (skuller) er i ældre litteratur fællesnavne til højrevendte fladfisk, især rødspætte (s. 286), skrubbe (s. 290), ising (s. 292), skærising og rødtunge.

Flynder, fællesgermansk, gammeldansk flundra, ældre nydansk flunder (flertal), flynder, flyndre, oldnordisk flyðra (1), beslægtet med flad, plade og plåt jf. norsk dialektord flundra 'lille flad sten' (2). Indgår i stednavne: Flyndersø 1463ff Ringkøbing a., Flyndersten 1572-1798 ØSkerninge s., Flynderholm (eng) 1593-1811 Ørsted s. Randers a., Flundersig 1641ff Barsmark og Flyndereng 1767ff Mjolden s. Sønderjylland, Flyndrehale 1807-23 Drejø (3), søkortnavne: Flyndergrund 1694ff ø.f. Læsø, Flyndersand 1806 ved Rågø og 1843ff i Horslunde s. VLolland; Flyndergrunden i Limfjordens vestlige del og s.f. Masnedsund (4), måske i Flynderup 1211ff Tikøb s., Flynder 1300-t ff Skodborg h. (5); Flynderborg hed et nedbrudt slot i Helsingør, en flynder kan have været borgens vartegn eller siddet i vindfløjen (6). »Endskønt det er bekendt, at Flynderup aldrig har været Helsingørs navn, og at det med Flynderborg slot hverken har ligget i Helsingør eller engang tæt derved ... er det vanskeligt med vished at kunne sige, hvoraf